

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.12, april 2018

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Stine Holst Petersen

Tilsyn ved dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Kort Svar paa en Snak som er lang nok”

ved Kim Steen Ravn

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Svar på tiltale
- 3 Badens svar
- 4 Afslutning
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

I januar 1819 kunne abonnenter hente de to første bind af Grundtvigs oversættelser af henholdsvis *Norges Konge-Krønike af Snorro Sturlesøn* og *Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus*. De næste to bind var færdige til afhentning hos Grundtvig i Løngangsstrædet i slutningen af december 1819 (Johansen 1948, bd. 1, s. 145). Det var disse fire bind, Gustav Ludvig Baden anmeldte over fire numre af *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* fra den 7. til den 18. marts 1820 under titlen “Erindringer ved Hr. Pastor Grundtvigs Oversættelse af Saxo Grammaticus” (erindringer betyder her kritiske bemærkninger). “Kort Svar paa en Snak som er lang nok” var Grundtvigs reaktion på Badens kritik.

Baden kritiserer både prisen på og omfanget af udgaven. Prisen, 15 rigsbankdaler, er så høj, at den i sig selv er en hindring for, at oversættelsen bliver tilgængelig for alle (Baden 1820a, sp. 310). Dertil kommer at *Norges Konge-Krønike af Snorro Sturlesøn* efter Badens opfattelse er uden interesse for danske læsere på grund af unionsopløsningen mellem Norge og Danmark i 1814, da den handler om “et os nu fremmed Land” (sp. 310). Siden Snorre allerede fandtes i en god oversættelse af Peder

Claussøn Friis, var det ikke nødvendigt, at Grundtvig oversatte den og udgifterne hertil kunne være brugt til at reducere prisen på *Saxo* (sp. 310).

Det er ikke kun prisen og omfanget, som er et problem. Grundtvigs oversættelse er ikke god nok. Den er fuld af “upassende, unødvendige og uhøviske Lignelser, Talemaader, Ordspil og Ordsprog”, som “vælter ud af Oversætteren, uden al Anledning i Originalen” (sp. 311). Badens kritik består af en lang række eksempler, hvor han sammenligner Saxos latin med Grundtvigs oversættelse. Han afslutter sin anmeldelse med håbet om, at Grundtvig vil lytte til kritikken, og at fortsættelsen ikke “skamskjendes ved uhøviske Ord, uædle Udtryk og upassende Talemaader, som aldrig kunne flyde af Saxes Pen” (sp. 358).

Den lange snak i titlen refererer til den polemik, der fandt sted i 1815 i forbindelse med udgivelsen af Grundtvigs *Prøver af Snorros og Saxos Krøniker i en ny Oversættelse samt et Ord til Danske og Norske*, og som Badens anmeldelse kan siges at være en fortsættelse af. Det er den snak, Grundtvig vil have bragt til en ende.

2 Svar på tiltale

Grundtvig indleder “Kort Svar paa en Snak som er lang nok” med en ironisk og overbærende afvisning af Badens kritik. Han kalder kritikken for et “Mesterstykke i mange Stykker” (sp. [369]) og spørger retorisk om ikke: “bedst, det blev ved den Ulykke, der er skeet, og en Anden (hvorfor ikke Gustav Ludvig Baden?) kom til værdelig at fordanske Saxos fine Udtryk og pyntelige Vendinger” (sp. [369]).

Og han fortsætter i samme stil. Siden Grundtvig ikke nærer den store agtelse for Baden som skribent, og siden denne gennem ti år har været urimeligt kritisk over for Grundtvigs arbejde, “er taus Foragt det eneste værdige Svar” (sp. [369]). Med denne benægtelse og bekræftelse på samme tid, også kaldet en paralipse, danner Grundtvig overgang til en meget nøgtern tilbagevisning af kritikken, hvori han opholder sig omtrent lige så meget ved selve oversættelsen som ved den subscriptionsplan, der lå bag.

Den “bondelige Stil” er et bevidst valg og ikke et “Misgreb” (sp. [370]). Stilen er valgt af to grunde. Dels for at udbrede Saxo til “Menigmand”, dels for at oplyse “*de mange Boglærde*” om, at bøndernes sprog kan bruges til andet end at tale om “Mødding og Muldjord” (sp. [370]). Endelig var en del af subscriptionsplanen, at oversættelsen skulle holdes i netop samme stil som *Prøver af Snorros og Saxos Krøniker* (sp. [370] f.). Subskribenterne havde på den baggrund sagt god for Grundtvigs stilistiske valg: “*anderledes vilde jeg ikke fordanske Krønikerne.*” (sp. 371). Subscriptionsplanen blev altså fulgt.

Den oprindelige plan var, at Selskabet for Norges Vel skulle udgive oversættelsen af Snorre. Efter Norges adskillelse fra Danmark i januar 1814 blev den københavnske afdeling af selskabet opløst og erstattet af Selskab for nordiske Oldskrifter, som overtog udgivelsen (se Lundgreen-Nielsen 2010, s. 56-62). Det er dette forløb, Grundtvig henviser til, og som udgør anden halvdel af argumentet mod Badens kritik. Ønsket om en folkelig oversættelse i et andet sprog var derfor ikke blot Grundtvigs

ønske. Det foranlediger Grundtvig til retorisk at spørge, om ikke oversættelserne fremtræder som lovet og om ikke prisen er så lav, at også menigmand kan købe dem, hvis han vil? (sp. 371).

3 Badens svar

Den 28. marts bringer *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* Badens svar på Grundtvigs artikel. Svarets titel er en strofe og lyder: “Ak han (Saxe) er ei selv om Borde, / Styrer ei med egen Haand. / Snekken er ei den han gjorde, / Ei for Styret staar hans Aand”. Han gentager i alt væsentlig pointerne fra “Erindringer ved Hr. Pastor Grundtvigs Oversættelse af Saxo Grammaticus”. Oversættelsen betegnes som “hans mislykkede Fordanskning” (Baden 1820b, sp. [401]) og præget af pøbelagtigt og uhøvisk sprogbrug (sp. 403). Badens svar blev det sidste ord mellem de to i deres strid om Grundtvigs oversættelse af Saxo og Snorre.

4 Afslutning

Der fulgte yderligere fire indlæg i kølvandet på striden, alle fire kom i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*. De to første indlæg, “Ogsaa et Par Ord om Oversættelsen af Saxo og Snorro” og “Et Par Ord i Anledningen af Forsvaret for Grundtvigs Saxo”, begge anonyme, tager hver for sig Grundtvig i forsvar. I det tredje, “Saxos Aand til Hr. F. S. Grundtvig”, lader Nicolai Søtoft Saxo klage over den mishandling Grundtvigs oversættelse har udsat ham for: “Du fremstiller mig i en skiden Kjortel som en Mand, der søger sit Selskab i Kroen og Kippen [knejsen]” (Søtoft 1820, sp. [785]). Det fjerde indlæg, “Om Grundtvigs danske Saxo”, af Grundtvigs ven Christian Olsen, tager oversættelsen i forsvar. Grundtvig har befriet Saxo fra “Snørelivet” som “Træmændene” (de tidligere oversættere) havde givet ham på (Olsen 1820, sp. [801]). De påståede forvanskninger af forlægget afvises. Der er i stedet tale om en let, naturlig og livlig gengivelse af Saxo (sp. 820). Olsen gav på den måde Grundtvig det sidste ord.

5 Anvendt litteratur

- Baden, Gustav Ludvig (1820a) “Erindringer ved Hr. Pastor Grundtvigs Oversættelse af Saxo Grammaticus” i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 20, 7. marts, sp. 309-313, nr. 21, 11. marts, sp. 325 f., nr. 22, 14. marts, sp. 340-342, og nr. 23, 18. marts, sp. 356-358. København.
- Baden, Gustav Ludvig (1820b) “Ak han (Saxe) er ei selv om Borde, Styrer ei med egen Haand. Snekken er ei den han gjorde, Ei for Styret staar hans Aand” i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 26, 28. marts, sp. [401]-403. København.
- “Et Par Ord i Anledning af Forsvaret for Grundtvigs Saxo” (1820) i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 47, 10. juni, sp. 743 f. København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.

- Lundgreen-Nielsen, Flemming (2010) “N.F.S. Grundtvig og Saxo og Snorre” i *Saxo og Snorre*, red. Jon Gunnar Jørgensen, Karsten Friis-Jensen og Else Mundal, s. 37-75. København.
- “Ogsaa et Par Ord om Oversættelsen af Saxo og Snorro” (1820) i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 44, 30. maj, sp. 689-695. København.
- Olsen, Christian (1820) “Om Grundtvigs danske Saxo” i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 51, 24. juni, sp. [801]-805, og nr. 52, 27. juni, sp. 820-822. København.
- Søtoft, Nicolai Bierfreund (1820) “Saxos Aand til Hr. F. S. Grundtvig” i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, nr. 50, 20. juni, sp. [785]-787. København.